

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИЗ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

КУЛЬТУРА ЯК ФЕНОМЕН ЛЮДСЬКОГО ДУХУ (БАГАТОГРАННІСТЬ І НАУКОВЕ ОСМИСЛЕННЯ)

Збірник тез доповідей
VI Міжнародної наукової конференції курсантів, студентів,
аспірантів та ад'юнктів
23-24 листопада 2023 року

Львів 2023

УДК 172.2:371.134

**МОРАЛЬНА КУЛЬТУРА РЯТУВАЛЬНИКА: ВИКЛИКИ
СЬОГОДЕННЯ**

Остан БЛЕЦЬКИЙ

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Сучасне суспільство перебуває у фазі активних змін, які спричиняють неоднозначні, суперечливі наслідки для соціального розвитку. З однієї сторони, завдяки науково-технічним інноваціям, високотехнологічному виробництву, покращується якість задоволення людських потреб, але з іншої - в різних сферах життєдіяльності виникають кризові стани (екологія, економіка, національно-релігійні та соціально-політичні відносини); відбувається боротьба за ресурси, збільшується число терактів, міждержавних збройних конфліктів, точаться війни. Це у свою чергу зумовлює зростання надзвичайних ситуацій різного походження, рівень складності ліквідації яких є надзвичайно високим і ризиконебезпечним для рятувальників. Як зазначають В. Грицанюк та В. Логвиненко «з огляду на ризиконебезпечність аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, пов'язаних з ліквідацією лиха, зростає потреба у фахівцях професійна готовність яких передбачає не лише спеціалізовані профільні компетентності, а й особистісні якості та моральні мотиви, що спонукатимуть особу до такої діяльності» [7, с. 142]. Отже, для розв'язання цієї проблеми необхідно звернутись до моральної культури особистості рятувальника.

У науковій літературі поняття «моральна культура» тлумачиться досить широко і розлого: «цей феномен має велике смислове навантаження і є різноплановим, проте різні, на перший

погляд, визначення мають одні і ті ж засадничі ідеї» [6, с. 205]. Г. Васянович трактує моральну культуру, як позитивну духовну цінність, що передбачає систему моральних знань, норм, переконань, інтересів, а також комплекс практичних настанов: потреб, навичок, відносин, культурно-морального досвіду і безпосередньої поведінки [1, с. 21]. Специфіку та змістовне наповнення моральної культури визначає та надає мораль, яка слугує практично-оцінним способом відношення людини до дійсності, який регулює її життєдіяльність з позиції принципового протиставлення добра і зла [9, с. 21]. Досягнути високого рівня моральної культури може лише та особа, яка скрупульозно працює над собою і здатна засвоїти та залучити існуючі в сучасному суспільстві моральні цінності до моральної регуляції своєї життєдіяльності [5, с. 31]. Думку про значення морального самовдосконалення у формуванні моральної культури рятувальників підтверджують також Н. Вовк та Т. Кришталь [2].

З огляду на вимоги провадження професійної діяльності на моральних засадах, що викладені в Кодексі цивільного захисту [4] та Дисциплінарному статуті [3], професію рятувальника варто трактувати як покликання, яке формує здатність до діяльності незалежно від часових рамок несення служби чи обставин. Власне, морально-ціннісна система фахівця ДСНС є важливим фактором ефективного здійснення функціональних обов'язків. В цьому ключі значення моральної культури та деонтології, як вчення про належне, є беззаперечне [8]. Можна стверджувати, що якість та успіх професійної діяльності фахівців служби цивільного захисту значною мірою залежить від морально-ціннісних чинників. Отже, включення в підготовку здобувачів освітніх компонентів, що спрямовані на формування та вдосконалення моральної культури є вимогою професії рятувальника.

Служба цивільного захисту вимагає від свого кадрового складу самовіддано та наполегливо виконувати професійні обов'язки, що у свою чергу, значною мірою, залежить від моральної культури та

особистісних якостей фахівця. Відтак, підготовка здобувачів відповідних спеціальностей потребує вдосконалення в професійно-етичному напрямі. Для цього доречно ввести в освітні програми компоненти «Професійна етика та службовий етикет», «Деонтологія» а також подбати, щоб викладання профільних предметів мало гуманістичний контекст.

ЛІТЕРАТУРА

1. Васянович Г. П. Педагогічна етика: навч. посібник. / Вибрані твори: у 7 т. Т. 3.: Львів: Норма, 2015. 420 с.

2. Вовк Н. П., Кришталь Т. М. Моральне самоудосконалення особистості фахівця служби цивільного захисту шляхом розвитку рефлексивних умінь під час навчання у ВНЗ ДСНС України. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Сер. : Педагогічні та психологічні науки.* 2015. № 1. С. 51–69.

3. Дисциплінарний статут служби цивільного захисту: Закон України від 5 березня 2009 року № 1068-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1068-17#Text> (дата звернення: 11.10.2023).

4. Кодекс цивільного захисту : прийнятий Верховною Радою України від 02.10.2012 № 5403-VI. Відомості Верховної Ради. 2013. № 34–35. ст. 458. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17> (дата звернення: 11.10.2023).

5. Лаврецький Р., Мовчан І., М'якуш І. Професійна етика та етикет працівника ДСНС України : навч. посібник. Львів : «СПОЛОМ». 2013. 240 с.

6. Логвиненко В., Грицанюк В. Моральна культура соціального педагога в контексті педагогічної етики Григорія Васяновича. *Філософсько-педагогічний і духовно-поетичний досвід професора*

Григорія Васяновича: до 75-річчя від дня народження. Львів: ФОП Корпан Б. І., 2020. С. 203-209.

7. Логвиненко В.М., Грицанюк В.В. Морально-аксіологічні детермінанти професійної діяльності фахівців служби цивільного захисту. *Науковий часопис національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Збірник наукових праць.* 2022. Вип. 86. С.142-145.

8. Логвиненко В.М., Костишин Е.І. Деонтологічні засади професійної діяльності фахівців ДСНС України. *Актуальні питання гуманітарних наук.* 2022. Вип. 49. Том 1. С. 280-284.

9. Малахов В. Етика: навч. посіб. Київ: Либідь, 2002. 384 с

УДК: 821.162.1

ВПЛИВ ПЕДАГОГІЧНИХ ПОГЛЯДІВ ПОЗИТИВІСТІВ НА РОЗВИТОК ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Тетяна СТРЮК

Львівський національний університет імені Івана Франка

Беззаперечно, що 1864 рік сформував нову епоху в житті польського народу, тому виникла потреба розробити продуману програму виховання та навчання дітей, адаптовану до умов втрати політичного суверенітету після трьох поділів. На формування польської дитячої літератури вплинула народна література, яка передавалася усно з покоління в покоління. Натхнення черпали також переклади, скорочення, переробки та адаптації універсальних текстів європейської та вітчизняної літератури, адресованих дорослому читачеві, а також перших текстів європейської літератури, адресованих дітям [с. 7].

**ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК НОВІТНЯ
ФОРМА ІСНУВАННЯ КУЛЬТУРИ**

- Ксенія ОЛЕКСИН*
РЕЛІГІЯ ЯК ГОЛОВНЕ ЯВИЩЕ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ.....204
- Остан БІЛЕЦЬКИЙ*
МОРАЛЬНА КУЛЬТУРА РЯТУВАЛЬНИКА:
ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ.....207
- Тетяна СТРЮК*
ВПЛИВ ПЕДАГОГІЧНИХ ПОГЛЯДІВ ПОЗИТИВІСТІВ
НА РОЗВИТОК ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....210
- Вікторія КОНОВАЛЕЦЬ*
ЕТИЧНЕ ТА ЕСТЕТИЧНЕ В КУЛЬТУРІ.....215
- Софія МАНЬКО*
РОЛЬ КИСЬОВО-МОГИЛЯНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ
В ЖИТТІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.....218
- Яна ЮСИП*
РОЛЬ ЕТИКИ У СТВОРЕННІ ДОСТУПНИХ КУЛЬТУРНИХ
ПРОСТОРІВ ДЛЯ ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ 220
- Андрій ДУЛЬЧАК*
СЕКСУАЛЬНІСТЬ ЯК (НЕ)КУЛЬТУРНИЙ
ФЕНОМЕН (НА ПРИКЛАДІ ТВОРУ
"VITA SEXUALIS" МОРІ ОГАЯ).....224
- Христина ПАРАЦЯК*
РОЛЬ ЕЛЕКТРОННИХ ПІДРУЧНИКІВ
В ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....229
- Юлія МАЦУЛА*
ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ
ТА КУЛЬТУРНИЙ ІНТЕРНЕТ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....232